

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad cat. olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létező új lapot mi örömmel helyeseljünk XIII. Leó pápa Zichy Nándor érőfhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

A cselédügyről.

A Szent György közkórházzal kapcsolatosan megjegyzéseket fűztünk lapunk legutóbbi számában a mi rendezetlen cselédügyünkhöz. A kérdés előbb-utóbb követele az okos megoldást. Pompás irányeszméket közöl *Denk Rezső* az ő felolvasásában, a melyet legutóbb a keresztény szociális kurzuson olvastok föl.

Bszmíei tulajdonképen a győri eredményekhez fűződnek, a hol a város egy 17 szobás lakást, hozzá fűtést és világítást bocsátott rendelkezésre, hogy a cselédügyet okosan rendelkezessék. A példa előttünk áll. Kövessük. Egyelőre azonban mélyedjünk bele *Denk* fejtegetéseibe.

Mélyen tisztelt halgatóm! Az én feladatomban a kath. növevélem egyik gyakorlati ágáról, a cselédotthonról néhány szót szólni. Könnyűvé teszi feladatomban azon szerencsés körülmény, hogy előadásom tárgya alkalomszerű, a mennyiben a székesfehérvári i. a. n. növevédegylet m. t. tagjai a most fűradoznak kath. cselédotthon-felállításán. Én csak néhány gyakorlati dolgot akarok elmondani, a mit részint külföldi hasonló intézetekben láttam, részint — sajnos, gyakran a magam kárán — a győri cselédotthon alapításán tapasztaltam. Átélttem egy cselédotthon alapításának minden keserűségét.

Arról szölok tehát *mikép alakítsunk cselédotthont?*

1. Első gondunk legyen, hogy a nagyközönséget a cselédotthon mibenlétéről és szükségességéről tájékoztassuk. Ez nem könnyű munka. Mert sok embernek, még az intelligens osztályból is, csodálatos fogalmak vannak az egészről. a) Azt hiszik szegénynek, hogy az egész csak arra jó, hogy a patronessék a leányoktól *megtudhasák*, melyik családnál mi újság? b) Vagy hogy néhány szerepre vágyó hölgy így akarja a *köznyelvet magára lerehíni*. c) Van olyan is, aki az urnók *tehtinéltyét félti*, ha a patronessék a leánnyal szeretettel szóba állnak. d) Elkényeztetjük a leányokat. Ezer más torzképet is rajzoltak a jámbor hallgatóság elé a jó győri hölgyek — hisz a megszóló nyelvek találékonyak. Ezek ellen a legjobb fegyver, ha minél többször hangsúlyozzuk, *mi is voltaképpen a cselédotthon*. A cselédotthon a leánnyak a szülői otthon akarja pótolni, tehát a) mindazon erkölcsi és anyagi támogatást, szeretet gondozást és oktatást akar neki nyújtani, b) őket jövendő hivatásukra előkészíteni, amit a gyermek szülői körében élvez. Ez az otthon helyes és igaz fogalma.

Akadnak, akiknek az otthon ilyen formában sem kell. Azt mondják: az urnó ugyanis eléggé vigyáz a leányra, mirevaló még az otthon is? Becsülje meg magát, akkor otthon nélkül is lehet jó. Akik így beszéltek, maguk legkevésbé törődtek cselédjükkkel.

2. Magam is azt állítom, bárcsák ne kellene cselédotthon! De sajnos, elmúltak azok az idők, mikor a gazda a cselédet családtagnak tekintette, c) jöndját viselte mint a saját gyermekének, mert tudta, hogy majd a cseléd lelkeről is számadással tartozik. Ez a kereszténység egyik népgyümölcse. A hittel együtt elvész. Manap a cseléd csak szükséges rossz a házban. A cseléd nem olyan, hogy a családba lehetne fogadni. Nem fogadja el a

figyelmeztetést, inkább elmegy. Érdekelte félnek tartja az urnót. Itt csak a nem érdekelt *Othton* tehet valamit.

3. A család szentély oltalmát a cselédotthon sem képes pótolni, a magyar cselédotthon legkevésbé. Nálunk az 1876-iki XIII. t. cikk rendezte a cselédügyet. Csakhogy azóta nagyot haladt a világ, változtak a gazdasági és társadalmi viszonyok s így a cseléd helyzete is. Ez a törvény a mai viszonyoknak már nem felel meg, részint hiányos, részint egyoldalú, részint nincs végrehajthatva. Hiányos, mert sok lényeges dologról, mint pl. az erkölcsi telenségre csábító gazda büntetéséről, a helynéküli cselédokról semmit sem szól. Egyoldalú, mert a gazda és cseléd közt leginkább csak a vagyoni viszonyokat rendezte, az erkölcsi részén néhány általános mondással átsiklik, amelyek százfélé értelmzéást is megengednek. A cseléd a család tagja — hogy fest a gyakorlatban? Nincs egészen végrehajthatva, pl. cselédlakás, templombajárás stb. nem is lehet, mert nem számol a cseléd viszonyaival. Hosszadalmas perek. A legjobb törvény sem képes pótolni a keresztény szeretetet, ezért szükségese a cselédotthonok.

4. Ha a cselédotthonok sem oltalmazzák a leányt, mi lesz a sorsa? *Nagy százaléka erkölcsi cseleget elcsillik*. Csak tessék a rendőrségnél vagy kórháznaknál egy kis bepillantást szerezni, hajmerezető adatokat fognak ott találni. Győrött átlag 2400 cselédleány lakik és a rendőrség egy év alatt több mint 4000 esetben járt el cselédek ellen magánutalajdon és közérkölcök elleni kihágások miatt. 70% kórházotlélek. Másutt talán nem így vigasztalan a helyzet, de mivel a baj okai nagymértékben minden városban megtalálhatók, az okozat is ugyanaz lesz. *S az ily cselédek kezelek jórésben a gazda vagyoniát, ezekre van bízva sok családnál a kis gyermekek gondozása*, ilyenek nyerne bepillantást a családi magánügyekbe. Mennyi erkölcsi és anyagi kárt okoznak ilyenek a családnak! A leányok maguktól ily rosszak? Nem. Akárhány jó nevelést kapott, de nincs támasza. S a cselédotthonok fölőlegesek volnának?

5. Nem csoda, ha vidékekről is már csak az erkölcsi könnyelmű vagy hajótörött leányok mennek városi szolgálatra, s mindig nagyobb lesz a cselédhiány. Már szinte megbélyegző a leányra, ha hosszabb ideig városi cseléd volt. Melyik tisztes szülő merné serdülő leányát szárnyára eresztetni? Ki fogja gyermekét oltalmába venni? Ime, a cselédotthon égető szüksége!

6. Még egy nagy veszedelem sürgeti a cselédotthonok felállítását, s ez a *szociáldemokraták szervezése!*

Nálunk még nem ily aktuális a veszély, mint Németországban, ahol a demokraták rövid másfél év alatt 72.000 cselédet csaltak táborukba, ahol fölforgató eszmék s istentelenség a felv. Ezeknek főbb programpontjai: a cselédeket a munkásokról szóló törvény alá kell rendelni, a napi munkaidő 10 óra, a tulmunkáért órapénzt fizessen az urnó, minden második vasárnap egész nap s minden héten egy fél napig legyen szabad az a cseléd stb. Bizonyos, hogy e szervekedés hozánk is elterjed, s hogy a mi demokratáink követeléseikben tullicialják a németeket. Legfőbb ideje, hogy mi magunk foglalkozzunk a cselédekkel. Ne várjuk, míg a demokraták kényszerítnek rá, alakítsuk meg a cselédotthont.

Hirdessük a cselédotthonok szükségességét, sokszor és sokféleképen: gyűléseken, magánlatogatásoknál, a zöld és fehér esztalnál, újságokban,

röpiratokban stb. Szóval, használjunk föl minden eszközt a közvélemény megnyerésére. Ez az első s legszükségesebb munka.

Enután jün az otthon felállítása. Csak arra kérem a m. t. hallgatóságot, sokat ne tanácskozzanak, hanem egyszerűen nyissák meg azt. A legrosszabb esetben bérlejenek alkalmas helyen két szobát, az egyike keressenek alkalmas felügyelőt, a másikba állítsanak 4 ágyat, asztalt, néhány széket, szekrényt s készen van az otthon. Ha nincs az egyesületnek vagyona, vásároljunk hitelre. Azután kezdjünk gyűjteni s imádkozni. Bizzunk a jó Istenben, ő megszerzi a szükséges anyagi támogatást.

Nagyon fontos, hogy a *cselédleányokat is tájékoztassuk*, mit akar az otthon nekik nyújtani. Legelőszörűbbnek tartom, kis ismeretű nyomtatványokat terjeszteni közöttük. Ismertetjük meg az intézetet azokban a *vidéki községekben is*, a honnan a cselédleányaink leginkább jönnek. A győri cselédotthon, megyéspüspökünk Széchényi Miklós gróf ur ő méltósága kegyes volt *körlevélben* is ajánlani a lelkészkedő papságnak. Ezenkívül széküldötték az egyházmegyei plebániá-hivatalokhoz *500 ismertető füzetet* terjesztés végett. (Érintkezés a hatóságokkal!)

7. De mindezek inkább csak előmunkálatok, a lényeges magának az otthonnak a működése. A cselédotthon a leányoknak mindazt nyújtani iparkodik, amit a szülői körben élveznének, foglalkozik úgy a helyben levő mint a hely néküli leányokkal. Mit nyújt a helyben levőknek?

a) Szabad idejükben szórakozást. Nálunk megvan az a rossz szokás, hogy a vasárnap és ünnepnap délutánt a cseléd a házon kívül tölti. Végre ő is ember, ő is szeretne egy kicsit szórakozni. Igen, de hol, kivel? Elmegy oda, ahol magához való társaságot talál. Szívesen veszi, ha valaki érdeklődik iránta, s a legártatlanabb szándékkal sokszor oly barátságokat és ismeretségeket köt, melyek oly gyakran végződnek börtönnel, kórházzal vagy öngyilkossággal.

Mily megbecsülhetetlen szolgálatot tesz ilyenkor a cselédotthon! Mily szívesen vannak ott, különösen a faluról érkezett leányok, a kiknek még tisztultab az erkölcsi felfogásuk. S ha az otthonban csak játékkal töltenek el az egész délutánt, már akkor is nagy szolgálatot tennék. De a leányok maguk óhajtják, hogy otr kézimunkával foglalkozzanak. Állapotuknak megfelelően vállalkoztatásban is részesülnek, s mondhatom szívesen hallgatják. Itt kell neki lelki erősséget nyújtani az egész hétre. Itt kell szívbe vésní, hogy kötelességét lelkiismeretből s nemcsak béreért végezze. Itt kell felbrazteni benne a keresztény öntudatot, hogy halhatatlan lelkének mindenkor gondját viselje.

Az otthon előkészíti a leányt jövendő hivatására. Az otthonnak azonban legfőbb feladata; hogy a *szolgálatnéküli leányokat vegye oltalmába*. Ezek érzik igazán az otthon hiányát. Ekkor legelhagyottabbak, ekkor esik legtöbb a bűnnek áldozatul.

A falusi leányok rendszerint csak egy-két évre mennek a városba azon szándékból, hogy egyet-mást a háztartásban tanuljanak. E szándékukban igen kezuük járhat a cselédotthon. Németországban e célra külön háztartási iskolák vannak, a hol cselédleányokat is nevelnek. Nálunk ez legalább vidéki városokban alig volna létesíthető. De az otthon másképt is segíthet a bajon. T. i. összeállítja azon urnók jegyzékét, a kik képesek és vállalkoznak s arra, hogy cselédjükké

Mai lapunk 4 oldal.

0000092

a háztartási munkákra megtanítják. Persze a leány ennek fejében kisebb bérért szolgál. Az otthon kötelessége aztán, utánanézni, megvan-e a kívánt eredmény. Sok tehetősebb falusi gazda szívesen adják oda így a gyermekeiket. Ime, az otthon egyik nagy haszna.

Hová menjen a szegény hajléktalan?

Győrött ha van egy pár garasa, u. n. szállásadónál húzza meg magát. Ezek valódi bünbarlangok, a hol egy szobában gyakran 20-25-en, férfiak és nők vegyesen töltik az éjjelt. Alig jut egynek anyai hely, hogy az asztalra könyökölve kicsit szundithat. De ezek még a szerencsésebbek. A kinek még 20 fillérje sincs, a mi a szállásadónál fizetne, az napközben az utcán csatangol, este pedig kis batyujával a vasúti állomásra megy mintha elutaznék, meghúzza magát a tágas III. osztályú vágányon egyik sarkában s itt várja be a reggelt. Vagy pedig oda megy, ahol csak becstelte árán remélhet támogatást. Így van Győrött. Így van mindenhol. A helynélküli cselédek sorából kerülnek ki a fehér rabszolgák, a nemzetközi leánykereskedők szerencsétlen áldozatai. Nem akarok e tárgyról bővebben szólni, csak annyit jegyezek meg, hogy e modern rabszolgakereskedés sokkal több áldozatot ragad el, mintsem csak sejtjenők is. Nem kell hozzá hősies felebaráti szeretet, csak érző szív, hogy e szegényeken segíteni akarjon. S ez a főcélja a cselédotthonnak. A cselédy napj díjért, ha lehet díjtalanul ad lakást és ellátást a helynélküli cselédeknek. Hány leányt lehetne ezzel az elzúléstól megmenteni!

Kívánatos, hogy az otthonnal kapcsolatban helyközvetítőt jogot is szerezzünk. A mai helyszertező törvény valóságos ironiája a keresztény erkölcsstannak. A helyszertezőt, a mitől sokszor a leányt ideiglenes és örök üdvössége függ, üzlettelé süllyesztette. A helyszertező csak minél több jövedelmet akar, sokszor még meg is szarolja a leányokat. Azzal pedig épen nem törődik, milyen a leány, vagy milyen a gazda, csak az üzlete virágozzék. Ily helyettesítőt rendel a törvény a szülő! helyett. A helyszertezőkről még cifrább dolgokat is mondhatnánk, a mit a hatóságok is tudnak és — elnézünk. Csak egyet említek. Győrött közel 200 cseléd díjtalanul szolgál, csak azt az egyet kötik ki, hogy esténként eljárassanak a helyszertezőkhöz, akik a kávéházakkal és szállodákkal állandó összeköttetésben vannak. Így van végrehajtva az amugy is hiányos cseléd törvény!

Ezen bajokon a cselédotthonok csak úgy segíthetnek alapszan, ha maguk közvetítenek. Ezzel a leányokat anyagi és erkölcsi jónak részesítheti, mert a leányt díjtalanul és csak tisztességes helyet biztosít. Az urnó is jól jár, mert megbízható cselédet kap és nincs kitéve a gyakori cselédváltásoknak.

Sőt tovább kell mennünk. Sürgetnünk kell a belső nőcselédok, u. m. dajka, szobalány, szakácsné, minden leányok közvetítésének monopóliumát, hogy t. i. a törvényhatóságok ezen jogot csak maguk, vagy engedélyükkel valamely nővédegyesület gyakorolhassák.

Itt a kezdeményezés és sürgetés a cselédotthonok kötelessége. S ezért szükséges, hogy minden városban legyen egy otthon.

Az otthon kedves kötelessége még, hogy a beteg cselédeleányokat meglátogatja, a betegek szentségeinek felvételére bírja; ha kell anyagi támogatásban is részesítse. Majdnem minden városban van valamilyen ker. jótékonyági egyesület, ezekkel lépjen a cselédotthon összeköttetésbe, hogy szükség esetén segítségét igénybe vehesse. Ezáltal lehet legkönnyebben a szivekhez férközni. *Még egy nagy feladat vár a cselédotthonokra, s ez az utazó cselédeknek gondozása.* Németországban minden nagyobb vasúti állomáson ott találta a kath. vagy ev. nővédegyesület jelvényéről felismerhető kiküldöttjét, a ki az érkező leányokat oltalmukba veszik. Ez az ugys ismeretes vasúti missió. Hogy mily üdvös munkát végeznek ezen önfeláldozó hölgyek, volt alkalmam sokszor tapasztalni.

Azonban bármily szép intézmény is ez, nálunk még nehezen lehetne meghonosítani. Kiseb vidéki városainkban oly kevés a forgalom, hogy nem lehet egy hölgyet e miatt egész nap farszítani. A hol pedig a forgalom oly nagy, hogy legalább minden hó 1-én és 15-én szükséges

volna a vasúti missió, ott nem akad reá vállalkozó. Mert bizony ez e munka nem sport, hanem sok-sok áldozattal jár. A lélekből, a keresztény felebaráti szeretet tüzzéből kell fakadnia, különben sikertelen minden kísérletezés. De talán lehetne az utrakelő leányokat másképp is övni, t. i. hasonló szervezettel, mint a kath. legényegyesületek. Ingyenes ellátás, utiköltség. A nyújtandó ingyenes ellátás és utiköltség a leányokat mindenütt a mi fellépetünk alá vonzaná. Arra is törvös volna őket rászoktatni, hogy bárhová mennek, mindenholni értesítsék a legutóbbi otthont melyben tartózkodtak, hol vannak és mivel foglalkoznak. Ennek rendkívüli hasznát — úgy hiszem — nem kell magyaráznom. Arra kell törekednünk, hogy a magyar kath. nővédegyesületek legyen minden városban legalább egy-két tagja, egy kis hajléka, hogy a cselédeleányaink mindenütt találjanak egy kis oazist, a hol biztonságban megpihenhessenek.

Erzem, m. t. h. hogy utató előadásomban egy kérdésre nem terjeszkedtem ki, a mire talán leginkább vártak feleletet, t. i. *hogyan bánjanak az otthonban a leányokkal?* Erre m. t. h. csak maga isteni Üdvözítőnk lesz képes önököt megtanítani. Ott az oltár lépcsőjénél járjanak az Urhoz tanulni, egyesüljenek vele gyakran, hogy el tanulhassák tőle a titkot, mikép lehet a szivekhez férközni. Nézzék, mint találja meg minden embernél, mi fáj neki, mivel segíthetne rajta. Az embereknek oly jól esik e szeretet. Hogy hálákként egyesek, mások ismét keresték. Voltak, akik durván elűzték. Ez azonban nem keserítette el, ment más lélekekhez, türelemmel, szeretettel. E kettőre van az otthonban is szükség: türelemre és szeretetre. Fognak tapasztalni háladatlanúságot a leányok részéről. Nem fogadják el a kínált jótéményt, lesznek, akik halát tanusítanak. De lesznek, akik hivatalon keresik az otthont, s ezek lesznek a győzelem élő tanúságai.

Ki végezze e nagy lélekmentő munkát? A győri hölgy unatkozása, — lelkek mentésében résztvenni, kötelességünk. Ne féljünk, az Ur könyvüvé teszi e nehéz munkát is.

UJDONSÁGOK.

— **Az Oltáregyesület kiállításának megnyitása.** *Erzsébet Amália* főhercegnő s előkelő hölgyközönség jelenlétében nyit meg ma délelőtt 11 órákor az Oltáregyesület kiállítása a Ferenc József nőnevelő intézet, terméiben. A kiállított tárgyak megáldására érkező püspököket *Scuborics* Jenő kanonok, az Oltáregyesület igazgatója üdvözölte szép szavakkal s reámutatótt az Oltáregyesület kettős céljára. Az Oltáregyesület az Oltáriszentségben jelenlévő Isten imáadásának terjesztésében buzgólkodik s amennyiben módjában áll, egyházi ruhákkal látja el a szegény templomokat. Kéri a püspököket, áldja meg a kiállított tárgyakat. A püspök megköszönte a fogadtatást, örömmel érdeklődik a gyönyörű hivatást szolgáló Oltáregyesület iránt. Felvirágzása érdekében ő is munkálkodik, hogy ezzel mintegy visszaadja a tagoknak az Egyesület érdekében kifejtett buzgalmát. Mégegyeszer megköszönte a szíves fogadtatást s megtekintte a kiállítást.

E közben megérkezik a főhercegnő, kit *Szögyény. Marich* Julia elnökő s *Prohászka* püspök fogadnak. A püspök gyönyörű üdvözlő beszédet mond. Hódolattal üdvözi a Fenséget s köszöni, hogy magas megjelenésével kitüntette az egyesületet. Ez az isteni mű megérdemli, hogy nagy lelkek, magas méltóságok is érdeklődjenek iránta. Otthon után vágyunk a földön. Kedves nyájas otthont találunk mi az Isten házában. Ezek a szerek, ezek a tárgyak is otthonná akarják melegíteni az Isten házat. Az ima füstfellege palotából, kunyhóból egyaránt száll. Ebben az imában szívek vágya repül otthon után. Az Isten házat ezek a tárgyak csakugyan otthonossá fogják tenni, mert sok szívszereget van beléjük

hímezve, bennök kivarryva. Felkéri a hercegnőt a kiállítás megnyitására.

A főhercegnő megköszönte a fogadtatást s a kiállítást megnyitottak nyilvánítja. A megnyitás után a püspök megszenteli a kiállított tárgyakat s kalauzolás mellett a főhercegnő megtekintette a kiállítást.

A gyönyörű kiállítást, ezt a legszebb, legnemesebb intenciót iparkiallítását mielőg ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **Egyházi zene.** Virágvasárnapon délelőtt 9 órákor barkaszentelés lesz, a melyet a nagymise követ. Ez alatt a székesegyházi énekar megerősítve a chórusi énekszkola növendékeivel dr. *Kneifel* Ferenc karnagy vezetésével Paestrina vegyes karra írt Belur miséjét éneklé a mely „m'ssa Papae Marcelli” név alatt közismereti. Offertoriumkor előadatik Witt Ferenc „Improperium expectavit” cz. vegyeskara.

— **Kitüntetés** Egy derék iparosunkat, *Marschall* Nándor henteset, a kinek Kossuth utcai üzlete előtt oly szíves érdeklődéssel áll meg a közönség, kedves kitüntetés érte. Az Országos Iparégyesület Marschall ipartelepének versenyképességéért az egyesület ezüst díszéremt adományozott neki. Örömmel gratulálunk a törvös fiatal iparosnak.

— **IV. Fehérmegyei hangverseny.** A *Székesfehérvári Zenekedvelők Egyesülete* f. évi április 1-én (husvét hétfőn) a Szt. István tereben nagy zenekari hangversenyt rendez. Műsor: 1. Wagner. Előjáték a „Mesterdalnokok” c. operából. 2. Weber-Berlioz. Felhívás keringőre. 3. a) Borchérini. Menuet. b) Rameau. Tambourin. Zeneképek a XVII. századból vonós zenekarra. 4. Volkmann-Káldy. a) A jósnő. b) Szoliman. Részletek a „Visegrád” c. ciklusból. Karnagy *Frycsaj* Rikárd. Kezdeté este 8 órákor. Jegyek előre válthatók *Schmelzer* Jákó ur Nádor-utcai üzletében. Ugyanott válthatják ki az egytől tagok kedvezményes áru ülőhelyeiket. Helyárak: 1. sz. főpályhó 16 kor., 2. és 3. sz. főpályhó 12 kor., odal pályhó 8 kor., számozott ülőhely 2 kor., állóhely 1 kor., tanulójegy 50 fillér. Megjegyzés: Gróf *Zichy* Hermanné urhölgy betegsége folytán ezen hangversenyen nem énekelhet.

— **Utólagos felülízetés.** *Csiráky* Antal gróf és neje távollétiük miatt most adtak a Megyebál jótékony céljára 50 koronát, miért a rendező bizottság nevében ezúton mond köszönetet *Széchényi* Viktor gróf.

— **Iparosaink figyelmébe.** Városunk, mint erkölcsi testület humanus eljárást tanúsít a fiatal ipari munkásokkal szemben, midőn részükre, a szakrajzban való továbbképzésére ingyenes tanfolyamot tart fenn. A folyó tanévben két ilyen tanfolyam állott fenn, egy fém és egy faipari tanfolyam, melyeken összesen 39 munkás vett részt. E tanfolyamok folyó hó 22-én záródtak s a tartamuk alatt készült rajzok f. hó 25. és 26-án, az ipariskola helyiségeiben közszemléletre vannak kitéve. Ajánljuk iparosainknak a kiállított rajzok megtekintését.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A belügyminiszter a *Csössi Polgári Olvasókör* alapszabályait jóváhagyta.

— **Balassa Kálmán** hegedűművész, a m. kir. operaház első hegedűse április hó 26-án rendezi önálló hangversenyét a főgimnázium dísztermében több helybeli előkelő műkedvelő közreműködésével. A művész, ki helybeli szereplései alkalmával mindenkor óriási sikert aratott, már öt éve nem rendezett önálló hangversenyt s ezért is nagy érdeklődéssel nézhetünk a kiváló zenei művelvezet igéző hangverseny elé, mely az idei hangversenyévad egyik legkimagaslóbb művészi eseménye lesz. Jegyek 3, 2 és 1 koronáért *Vainár* Ferenc nádor utcai üzletében kaphatók.

— **Sztrájk a déli vasúti állomáson.** Csütörtökön reggel sztrájk ütött ki a helybeli déli vasúti állomás raktármunkásai között. Bár a sztrájk tisztavirág életű volt, mégis szomorú világot vet a mai munkásviszonyokra. *Róza* József raktármunkást csütörtökön elbocsátották a szolgálatból, mert *Elephanthly* főfelügyelővel szemben durván viselkedett. Amikor a többi raktármunkások megtudták társuk elbocsátását, kijelentették, hogy ők sem dolgoznak tovább és nyomban sztrájkba

léptek. Az állomásfőnökség úgy akart segíteni a dolgon, hogy a pályamunkásokat rendelte a raktárakba. Ezek mikor tudomást szereztek a sztrájkról, szolidárisan jelentették ki magukat a raktármunkásokkal. Félő volt, hogy a sztrájk nagyobb forgalmi akadályt idéz elő és ezért az állomásfőnökség táviratilag értesítette az üzemeltetőket. Az üzemeltetőség nyomban intézkedett és elrendelte Rózsa József visszafogadását. Ez meg is történt, mire a sztrájk megszűnt.

Nyomatvány kiállítás. A Magyarországi Könyvnyomdászok Szakköre, melynek egyedül célja a nyomdászat fejlődésének előmozdítása a modern művészet a nyomdászatra való átvitele és a szép érzék, praktikusság fejlesztése és ennek nyomtatványainkon való érvényesítése. A nyomdászok szakkörének egy modern gépekkel és beütközelt felszerelt nyomdája van és a mesterszedők által tartott iskolai előadásokat minidjárt gyakorlatba is átvisszik, így sikerült a magyar nyomdászatot oly nívóra emelni mely a külföldvel méltán egy helyre sorolható. Erről fog tanúságot nyújtani az a kiállítás, melyet nyomdászaink március 24-én rendeznek a nyomdászok szakköri-terében (Latzkovits vendéglő). A kiállított nyomtatványok a magyar nyomdászat remekai, melyekről magyarázatot és feiolvasást a budapesti szakkör mesterszedői fognak tartani. A kiállítás iránt egy nyomdász körökben mint a nyomtatványrendelők körében nagy az érdeklődés, és előre látható hogy egy a helyi nyomdászságnak, mint a rendelők közönségnek tanulságos és hasznos napot fog a kiállítás szerezni.

Hangverseny-jelentés. Rossi Rosina, a csernovitzi operaszínház tagja, az ismert dalénekesnő, husvét második napján a mi színházunkban is hangversenyt fog tartani. Szép, csengő és tiszta mezzoszoprán hang, mely könnyen megy a magasságra s a mélyeségen szélesedve, egészen alszinezetűvé válik. A jó hangyaghoz járul előadásbeli izlése és ötletessége. Ebben a bájos fiatal művésznőben megvan az anyag és tehetség, sőt a legnagyobb készség arra, hogy legjelesebb énekesnőink sorába emelkedjék. Kíséretében lesznek még: Erényi R. Antal és dr. Barkóczi Béla zongoraművészek. Az utóbbi ismert zeneszerző is, a kinek műveit a budapesti filharmonikusok az idén nagy sikerrel adták elő. A fényesnek ígérkező hangverseny rendes színházi helyárral mellett fog megtartatni és előjegyzések elfogadtatnak Krausz Verona jegyirodájában.

Öngyilkos kaszírón. Az önmagával meghasonlott élet ad gyilkot az emberi kézre, hogy ketté vágja a legnagyobb isteni adományt, a földi életet. Az Istenben vetett hit és bizalom meggyengülése, amely szülőanya sok rossznak és főleg az erkölcsstelségnak, nagyon sok esetben képezi rugóját az önmagával és az étellel való meghasonlásnak.

Czifra Jánosné született Lutz Hermina otthagya a hitese urát, gügyögő kis gyermekét, kávéházi felirónóvé lett és fenéki úrítette az erkölcsstelségnak és élveknak édesnek látszó mérges poharát. Lutz Hermina két évvel ezelőtt jött Székesfehérvárra. Legelőször az Ipar, majd az Otthon, végül pedig a Hungária kávéháznak volt felirónója. Innen hat hóval ezelőtt lépett ki és a Vásártér 12. számú házban vett lakást. A csinos asszonynak Vámosy Gyula honvédfőhadnagys volt állandó barátja, aki a Vásártér 10. szám alatti házban lakott.

Lutz Hermina csütörtökön este a főhadnagynál vacsorált. Vacsora közben anélkül, hogy megelőzőleg említést tett volna tervéről, hirtelen felugrott az asztaltól, kebleből egy revolvert rántott elő és melbe lölte magát. Vámosy főhadnagya a dívánra fektette a súlyosan sebesült nőt, ahol az pár perc alatt befejezte életét.

Az esetről nyomban értesítették a rendőrséget, ahonnan Zavaros Aladár rendőralkapitány és dr. Molnár József kerületi orvos az öngyilkosság színhelyére mentek, de ők már a beállt halált konstatálhatták. A golyó Lutz Hermina szívért járta keresztül. Czifraé né már a tél folyamán is megkísérelte egy ízben öngyilkossá lenni, sósavat ivott, de akkor az orvosok megmentették az életnek. Az öngyilkosság oka, bár az öngyilkos levelet nem hagyott hátra, valószínűleg életustág.

Lutz Hermina holttestét beszállították a volt városi kórház hullaházába, ahonnan ma délután temették el.

Az egyke. Széchenyi Imre gróf meggyőző alapaossággal írt könyvet a magyar nép pusztulásáról. Fejérmegye szintén mászke ennek a bűnös visszaélésnek s ha a hatóság körülhetelelen szigorú szükség van, itt bizonyára alkalmazni kellene. Lovasberényi tudósítónk értesít bennünket egy ily megdöbbentő esetről, amely most az egész környéket izgatottságban tartja. **Fülöp** Andrásné, egy urasági inas fiatal, 23 éves felesége a napokban hirtelenül elhunyt. A temetést másnap d. u.-ra tűzték ki, amikor gyanu merült föl, hogy a szép fiatal asszony bűnös manipulációnak esett áldozatul. A hatóság megette a följelentést s harmadnapra kijött a törvényszéki orvos s megejtette a boncolást, amikor kilütni, hogy a szerencsétlen asszony csakugyan szabadulni akart az anya örömeitől s közben vérmérgézet kapott s borzasztó szenvedések után elpusztult. Szomorú halála csak okulásul szolgálhat. Büntetést azonban első sorban góposz tanácsadói érdemelnének.

A sörös üvegek. A Dréher és Haggemacher sörfőzdek helybeli képviselői ma délelőtt feljelentést tettek a rendőrségen a Krausz és Berger cég ellen, hogy az ő vignettájukkal ellátott üvegekben árultak sört. A feljelentés alapján a rendőrség megindította a nyomozást és Krausz és Berger cég kocsiján 70 üveget talált, amelyek részben a Dréher, részben a Haggemacher sörfőzde tulajdonai. Az eljárás a Krausz és Berger cég ellen megindult.

A répmag impregnálásáról. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület földművelésügyi és növénytermesztő szakosztálya **Kerpely** Kálmán tanár elnöklésével ülést tartott, amelyen **Ráczó** Imre gazdasági akadémiai tanár tartott szakelőadást a répmag impregnálásáról és ennek gazdasági jelentőségéről. Az értekezletéről szóló tudósítást részletesebben áttanulmányozva nekünk meg volna néhány szavunk a tárgyhöz, mert nántha erte konkurrencia-izt éreznők ki a dolgoból. Az értekezleten ugyanis magkereskedők is vettek részt és pedig olyanok is, kiknél nem szerezhető be az impregnált répmag. Az értekezletnek olyan színezete volt, mintha azt a gazdák védelmére (?) tartották volna! Szép és némés szándék, de talán nem is volt rá szükség, *inca* az impregnált répmag, melyet **Mauthner Ödön** budapesti magnyakereskedő hoz forgalomba határozottan sokkal jobb a nem impregnált. Az impregnált répmag 11 év óta elért sikereit nem lehet tudományos értekezletekkel kisebbíteni, mert azt ez ellen védi ezer meg ezer gazda, kiknél éveken át mindig jelesen vált be.

Gyanus idegen. A napokban megirtuk, hogy a rendőrség leartóztatta Löffler Viktor takácssegédet, mert bolyegeket árult. Löfflerre most kiderült, hogy Veszprémben álkulcos betörést követett el Hárk János kereskedő kárára. A rendőrség kétségbe vonja most már Löfflernek nevét is, miután karján S. V. betűk vannak tetoválva.

Gyilkos földmives. Csőszirol írják lapunknak: Borzalmas gyilkosságot követett el folyó hó 20-án este Szabó Imre csőszi földmives. A borzalmas tett előzményei a következők:

Szabó Imre egy házat vett Bakos Péter ot-tani földmivesgazdától. A vételár kifizetése után Szabó arra akarta rábírt Bakost, hogy a vételárt kevesebbnek mondja be, hogy ezzel arányban kevesebb százalékot rojjanak ki rája. Szabó ezt meg is ígérte. Bakos folyó hó 20-án reggel be-jött Székesfehérvárra a százalékot megfizetni és akkor derült ki, hogy Bakos nem tartotta be ígérteit. Szabót nagyon elkésierietta a dolog alaposan beborozott bánatában és meglehetősen borközi állapotban tért haza. Hazaérve egy hatalmas disznóölő kést vett magához, elment Bakosék lakására. Bakos nem volt otthon és így a veszedelmesen felfegyverkezett embert Bakosné fogadta. A részeg ember a százalék miatt szóval-tásba keveredett Bakosnéval, majd pedig amikor ez az urát védte, előrántotta a disznóölő kést és melbe szúrta az asszonyt. Bakosnének még volt annyi ereje, hogy átmeneküljön a szomszédba, ahol eszméletlenül esett össze és másnap reggelre meghalt. A részeg ember véres tette után halálra kereste Bakost, aki szerencséjére nem volt Csőszirol, mert őt talán a feleségéhez hasonló sors érte volna. A gyilkost, aki különben bűntett előlélti, a csendőrök letartóztatták és bekísérték

a helybeli kir. ügyészség fogházába. Szabó ittasságával védekezik és azt állítja, hogy tettére egyáltalában nem tud visszaemlékezni.

Ismeretlen tolvajok. **König** Károly helybeli késeshez a seregélyesi országosvásárban két asszony azon kérelmével jördült, hogy engedje meg az általuk vásárolt cipőket és kalapokat sátrában elhelyezni. König az engedélyt megadta. Késő este volt már, de az asszonyok csak nem jöttek vissza a holmikért. Könignek gyanúsnak tűnt fel az eset és kérdőzködni kezdett iparostársai között. Ekkor tűnt ki, hogy Könignél elhelyezett dolgok lopottak. A csendőrök keresik a tolvajokat.

Tolvaj asszony. A polgárdi országos vásárban f. hó 18-án a csendőrök tettenérték Székelyi Istvánné fűle földmivesasszonyt, amint az Spierer Adolf székesfehérvári kereskedő sátrából ingeket lopott. A tolvaj asszonyt feljelentették a helybeli kir. ügyészségnél.

Harcias menyecske. **Id. Szili** Mihály lovasberényi földmivesgazda együtt lakott a menyével öv. ifj. **Szili** Mihályval és ennek legényfiával **Szili** Sándorral. Az öreg és az ifjú menyecske között napirenden voltak a perkedések, amelyeket leginkább Szili Sándor idézett elő tetteivel, aki anyjánál mindig pártfogásra tála. A napokban ismét összeszóllalkozott az öreg Szili és menyé, természetesen a fiu miatt. A per-patvarnak pedig az lett a vége, hogy Sziliné egy a kezében levő kapával úgy ütötte oldalba az öreget, hogy az összecsett és jelenleg súlyos betegesen fekszik. Sziliné ellen megindult az eljárás.

A cigányok munkában. Zámolyon **Imre** István és **Tamás** Sándor földmivesgazdák lovait kőbor cigányok éjnek idején elkötötték az istálló-ból. Ezek a lökötő cigányok a megelőző éjjel Csev (Esztergommege) községben jáltak, ahol **Jurák** Pál két lovat ellopva Acsut község irányába menekültek. Acsutól mintegy hat kilométernyire az országuton összetállítottak a csendőr-járőrrel. Amikor a cigányok a csendőröket messziről meglátták, leugráltak a kocsirol és dacára, hogy a csendőrök üldözték őket, a közeli erdő-ségben elmenekültek. Az ezt követő éjjel történt a zámolyi lökötések. A csendőrség széleskörű nyomozást indított a tolvajok kézrekerítésére.

Verekedő atyafi. **Ács** János polgárdi lakos a napokban boros fővel ballagott hazafelé a korcsmából. Az uton a véletlen összehozta **Barsai** Mihályval, aki két kis gyermekét vezette kezüknel fogva. Ács rátámadt a gyanútlanul haladókra és agyba-főbe verte őket, sőt Barsinét meg is szúrta. A csendőrség megindította az eljárást.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.)

A vetőmagvak forgalma a legutóbbi héten rendkívül módon megélénkült; a mennyiség még ama gazdák tartózkodása is megszűnt, kik mind-éddig jobb időre váraakoztak. A nagy kereslet igen élénkítőleg hatott az egész forgalomra és különös szilárd hangulatot okozott **vörös löherére** nézve is. A valóban finom áru határozott hiánya folytán, annak helyét most a kevésbé szép áru foglalja el, de ugyanazon, sőt részben már magasabb áron, mint a finomért fizettek. **Lucerna.** A termelők részéről lefolyt héten teljesen elmaradt a kínálat és a csekély árszökkenést, mely nem regen még észlelhető volt a finom árunál, ujólagos áremelkedés váltotta fel. **Takarmányrépánagból** kiválóképpen az impregnáltnak volt sokkal nagyobb kelete, mint a mult év ugyanezen szakában. Ezt pedig főleg ama körülmény idézte elő, hogy a több részről történt erőlködésnek nem sikerült az impregnált répamagra azon gazdák figyelme is, a kik azt ezideig még nem is merték és ez készítette őket az impregnált mag beszerzésére. **Bükköny** olcsóbban kelt, épuja a **muhar** is. **Fümmagvak.** Legelők és réteknék való fümmagvaknak 1—2 faj kivételével az idej olcsó árak mellett nagy kelete van.

Jegyzék nyors árnról 100 kilonként Budapestén érte: Vöröslöhére elsőrendű, eredetileg is arankamentes 142—146. Vöröslöhére elsőrendű 138—140. Vöröslöhére beázott áru 124—126. Lucerna elsőrendű világos áru 120—130. Lucerna beázott barnaszemű 102—106. Biborhère 30—32. Fehérhère 90—110. Baltacin 26—28. Baltacin hámozott 32—36. Muhar 14—18. Bükköny 15—16.

MŰVÉSZET.

Szulamith. Tombor Aladár, a színház derék karnagya jutalomjátékául csötörtökön került színre, gyéren népesített ház előtt. Hatalmas taps fogadta a karnagyot s általában bőven jutott belőle szelvény-hosszában. A tisztelt ház nagy tapsoló kedvében volt. **Dénes** Ella (Szulamith) ezt nem tekintve is nagyon rászolgált. Sok bensőséggel, szeretetreméltósággal alakította nehéz szerepét. **Vajda** mintha itt-ott egy kissé merev lett volna. **Tábori** nagyon akart tetszeni, azonban tagadhatatlan, kedves és bájos volt.

Rikkancs. Pénteken telt ház előtt a Rikkancs került színre zónában. Kifogyhatatlan taps kísérte az előadást. Legjobbán kijutott **Táborinak**, aztán **Beleszaynak**, **Bátorinak** és **Scalkainak**. **Vajda** Dezső (szelvény) egy szép babérszoszort kapott. Magában a darabban s előadásában nem sok felémelő volt. Kérem, mert a karzato! majd elvitte az ördög érte — kécsértékü, komisz kuplékat szedtek elő a lomtrábol. Művészet, urak, hol ezekben a művészet?

Anyakönyvi statisztika.

1907. évi március hó 16-tól március hó 23-ig.

Születés. Született: 7 törvényes fiu, 11 leány, 0 törvénytelen fiu, 0 leány; ezekből halvaszületett törvényes fiu 1, leány 0, törvénytelen fiu 0, leány 0. Összesen 19.

Halálozás. Elhalt: 15 fi, 11 nő; ezekből 7 éven aluli törvényes fiu 1, leány 3, törvénytelen fiu 0, leány 0, 7 éven felüli fi 14, nő 8. Összesen 26.

E szerint a születést a halálozás 7-el mulja felül.

Elháltak: Özv. Horvát Józsefné, Gyepes Erzsébet, r. k. 74 éves Palotai-utca 53 — Szabó Ignác, Csurgai Horváth Anna, r. k. 68 éves, Vágóhídi-dűlő, — Korai Jenő, izr. honvéd önkéntes, 21 éves, Vásár-tér 7. — Szabó Erzsébet, r. k. 84 éves, Sár-utca 9. — Hites Erzsébet, r. k. 8 hónapos, Jancsár-utca 17. — Maizer László, r. k. 21 hónapos, Öreg-utca 38. — Hegyi Imre, r. k. 24 éves, déli vasúti fűtő Gyümölcs-utca 8. — Juhász János, r. k. magánzó 80 éves, Selyem-utca 35 — Loncsés János, r. k. napsz. 63 éves, Kertalja 1. — Vami József, ev. ref. önálló bérkocsis 51 éves, Rácz-utca 22. — Pintér Györgyné, Kovács Teréz, r. k. 43 éves, Szeder-utca 25. — Szekeres István ev. ref. földm. napsz. 61 éves, Seregélyesi-ut. — Magda István r. k. népzenező, 82 éves, Seregélyesi-ut. — Özv. Kovács Sándorné, Janny Julianna, ev. ref. 68 éves, Fazekas-utca 10. — Noszkai József, r. k. önálló takács 56 éves, Olaj-utca 17. — Barna Julián r. k. 7 hónapos, Kecskeméti-utca 9. — Kiss János, r. k. 6 hónapos, Malom-utca 16. — Kulfi Józsefné, Viniczai Katalin, r. k. 58 éves, Kertalja 18. — Gazdag György, r. k. városi gondozott, 30 éves, Rákóczi-utca 14. — Németh Elek, Csigaházy Etel, r. k. 86 éves, Sütő-utca 2. — Seidl Ferenc, r. k. napsz. 50 éves, Seregélyesi-ut. — Hübner Rezső r. k. városi gondozott, 54 éves, Rákóczi-utca 14. — Csegedi Lajos, r. k. önálló cipész, 54 éves, Gáztelep-utca 8. — Spitz József, izr. cipész-egész, 71 éves, Rácz-utca 39. — Czifra Jánosné, Lucez Hermina r. k. 25 éves, Vásár-tér 12.

NIGRIN a legjobb CIPŐCRÉM ST. FERNOLENDT, Wien cs. és kir. udvari szállító. Mindenütt kapható!

ÉLŐKERÍTÉS.
Gleditschia, elősövény.

Bármily talajban gyorsan fejlődik, sűrű, nagy töviseivel embernek és bármily állatnak ellenálló, kitart 70-80 évig, nevelhető oly sűrűn, hogy apró csirke, macsk stb. sem mehet át; ez a legelősebb örökös áthatatlan kerítés. Főelőnye még az is, hogy egész május közepéig a legjobb eredménnyel ültethető, mert a csemelék felásva jeges pinceben tartatnak. Ezer darab 12 korona, rendezés útjára 50 méter kerítéshez elég. Nyomatott ültetési és kezelési képes utasítást minden rendeléshöz adok. Akinek előkerítés nem felel meg, szállíthatok sodronyszöveget, a legalkalmasabb gyártmányt, olcsón 100, 150 és 200 cm. széleset.

Szőlőlugas
minden háznak legszebb dísz, egy gyűjtemény 8 fajtából 20 tő, egy tő 2-300 fűrtöt terem.

Szőlőültványok
táblás ültetések és hiányok pótlására, 60 legkiválóbb bor- és csemege-fajt, szigorúan válogatott, tökéletes forrási és fajtisza, duggyökéri példányok.

Delaware
sima vessző minden szál megfűzve, csak az a legnevesebb faj, melyből én 18 év alatt 40 holdat ültettem, 35 hektó terem holdanként, bora édes, erős, oltani, permetezni nem kell és kezeléséhez semmi tudomány sem kell, ezért ellensége sok tudományos szőlőintéző.

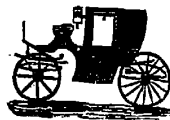
Bővebb leírást és KÉPES ÁRRIEGYZÉKET tanulságos tartalommal és mindenhez teljes fajtékortával ingyen és bérmentve küld: **NAGY GÁBOR** szőlőnagybirtokos, NAGY-KÁGYA. Levelzés minden nyelven.

Báró Kozmitza (ezelőtt — budai — Mattoni-féle)
Király-keserűvize
Erzsébet-Sósfürdő főforrása.
Enyhe hashajtó.

Legjobb magyar pezsgő a

BELATINY PEZSGŐ PÁRIS 1900 ARANY ÉREM

Főraktár Székesfehérvár részére: **Kováts Pál** csemegekereskedésében.

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom.

Raktárt tartok mindennemű ruganyos hintókból és különböző üzleti kocsikból. **Javításokat** a leggyorsabban és jutányos árban készítek.

Hirtling Pál kocsigyártó, Székesfehérvár, Tolnai-utca 16.

KALMÁR és ENGEL
MOTOR-ÉS GÉPÁRA
BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRÜT 18.
Ajánlja egy cseplőgépet, mint malomüzemre leggyorsabb benzinneműmotorjait, benzinneműmotorjait, valamint szivógépmotorjait melyek V., Lipót-körút 18. bármikor üzemben megtekinthetők.

Teljes jótállás Kitérő eszépséért! Egyedül létező újdonság!
Ezen motorok egyenletes járásuk és bámulatos egyszerű szerkezetük folytán bármely legjáratanabb ember által is azonnal könnyen kezelhetők.
Árjegyzék ingyen. — Olcsó árak részleltételre.

Keil-lakk
legkitűnőbb mázólo-szer puha padló számára.
Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára
Keil-féle fehér „Glasur” fénymáz 90 fill.
Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fill.
Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.
Mindenkor kaphatók:
Székesfehérvárott: Flits Pál és Langraf Gábor és Fia Jókai-utca.
Bicske: Keller Szilárd.
Sárbogárd: Braun Miksa.
Veszprém: Bakos Kálmán.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.